

...jedino je pravo za našu braću pod Italijom da pristupe u okvir onoga tijela u kojemu živi većina Jugoslovena, naravno pod uslovom da takav pristup bude posljedica njihovog samoodređenja.

(Iz rezolucije američkih Jugoslovena od 3-I-1936).

ISTRA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajine
LJUBLJANA,
Erjavčeva cesta 4a

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

POT K PADCU

Ljubljana, februara. — Agis. — Da se bo fašizem prej ali slej zapletel v vojno o tem ni nihče mogel dvomiti in že dolgo pred abesinsko ekspedicijom so bili vsi prepričani o tem. Čemu sicer vse veličanske priprave zlasti v zadnjih letih, čemu trošenje narodnega premoženja za vojne naprave, utrjevanje meji, čemu vsa vojaška vzgoja ljudstva, vse vojne parade, rožljanje z orožjem in jezikom? Saj tudi fašistični Italiji sami kot taki nihče ničesar ni hotel, da bi se morala zato pripravljati na obrambo.

Toda to so le zunanji znaki, ki jih je mogel vsak človek videti in jasno zaznati in ki sami dovolj jasno kažejo na vojne namere fašizma. Še bolj bi pa postalo to jasno če bi se ozrl na notranje sile, ki so privedle do fašizma v Italiji in ga drže pokonci. Italijanski fašistični imperijalizem zahteva za obdržanje svojega sistema novih zemelj, kolonij in trgov. Na ideološko stran se seveda pri fašizmu ne moremo ozirati, v kolikor lahko govorimo pri fašizmu o kakih ideologiji... Saj je edina črta, ki je pri njem vseskozi jasna in vidna, nasilje, naraščajoče ob naraščajoči nezadovoljnosti ljudstva in slabšanju položaja, dalje spretna demagogija in obljubljanje, ob izkoriščanju hotenj najširših mas.

Toda položaj fašizma in sistema na katerem sloni njegova moč se z leti spreminja in — slabša. Pojavil se je kot preroditelj in pomlajevalec vsega. V štirinajstih letih svojega obstoja pa ni dosegel ničesar, niti v eni smeri ni prinesel koristi gospodarski, nacionalni in kulturni zgradbi Italije. Nasprotno: Italija je do danes pod fašizmom zabeležila lahko le ogromen padec vsega. To spoznanje tudi vodstvu fašizma ni moglo ostati prikrto, zavedajoč se, da mu stalno slabšanje položaja prinese lahko le konec. Vsi mogoči poskusi zadovoljiti ljudstvo so imeli enak uspeh: ogromne žrtve, ki jih je moralo prenašati le ljudstvo, korist so pa imeli le nekateri. Demagoške geste vseh »batalij« so končale enako in danes o njih ni drugega sledu, kot ogromna škoda.

V tem položaju se je moral režim, da se obdrži zmisлити nove »batalije«, ki naj bi mu morda prinesla rešitev. Našel jo je v — vojni, ki stoji danes že skoro leto dni v ospredju dogajanj v svetu. Fašizmu je bila ta vojna potrebna, da celo zanj je ta vojna postala življenjska nužnost. Njegov položaj, ga je silil, da vrže na kocko še zadnje. Vsi poskusi in nobena sila ga ni mogla odvrniti od tega. Še danes, ko je uspeh te avanture že skoro jasan, strmi ves svet ob trdoglavosti fašizma, ki si je nakopal proti sebi vse, da kljub vsemu še vztraja. Ne le sankcije, ki gotovo niso imele do sedaj, vsled načina izvajanja, onega uspeha, in kljub nasprotstvom vsega javnega mnenja, ki si ga je nakopal in na katerega je do sedaj precej gradil, ampak tudi še porazi in žrtve, ga ne morejo spraviti od tega početja.

Še ni dolgo tega, ko smo videli karto, katero je dal Mussolini javno sklesati v Rimu in ki kaže njegov ideal — Italija naj obsega, kar je bilo nekoč pod rimsko oblastjo. Te sanje in te ideale bi hotel »vodja« uresničiti, »da bodo imeli vsi Italijani dovolj sonca na tej zemlji«. In ti načrti so že od početka služili kot lepa fraza fašizmu. Kljub vsej nejasnosti in trdoglavosti fašistične zunanje politike pa, če se ozremo le nekoliko nazaj, si še pred kratkim nismo mogli misliti, da bo oni nesrečni kraj, kjer bo izzvan prvi napad, ki bo omogočil vse nadaljnje, v Afriki in da se bo imenoval Ual — ual. Mislili smo, da bo ta kraj nam mnogo bližji, in bolj znan. Toda fašizem je moral, pa kiersibodi, začeti in ker so mu bile vse druge možnosti zaprte, je šel v Afriko.

Toda kljub vsem tragičnim posledicam, ki jih pušča za sabo ta vojna, je vendar tem fašizem pospešil in pospešuje raz-

VELIKA AMERIČKA AKCIJA ZA JULIJSKU KRAJINU

ODBOR ZA ZAŠTITU JUGOSLOVENA POD ITALIJOM — NAŠI ISELJENICI VODE KOMPAKTNO AKCIJU ZA NAŠ NAROD U JULIJSKOJ KRAJINI — OGROMNA VAŽNOST TE AKCIJE

New-York, 10. januara 1936. — Na 3. januara održan je zbor delegata naših iseljeničkih društava za pomoć našem narodu pod Italijom. Na tom zboru je jednoglasno donesen slijedeći zaključak:

Zborovanje pravilno izabranih delegata hrvatskih, slovenskih i srpskih organizacija i predstavnika njihovog novinstva, koji žive u newyorškom metropolitanskom okrugu, održanom dne 3. januara 1936 na 364 West 23-ća ulica u gradu New-Yorku, jednoglasno prihvaća slijedeću

REZOLUCIJU

Pošto je tradicionalan osjećaj i svijest dužnosti svake rasne skupine, koja živi u Americi, da brani ljudska prava svojih narodnih manjina i da protestira protiv vlada, koje ga zatiru;

Pošto su se Jugosloveni u Americi od uvijek zanimali za dobrobit svoje braće, koja žive u starom kraju i jer su i u prošlosti više puta digli svoj glas u obranu prava svojega naroda;

Pošto su stara domovina oficijelno, a narod neoficijelno na mnogo načina spriječeni, da izraze svoje ogorčenje radi zatiranja svoje braće u Italiji u prošlosti i sadašnjici;

Pošto je položaj Jugoslovena u Italiji zdvojan, jer im je oduzeto svako ljudsko i državljansko pravo tako da je došlo do krize, koja zahtijeva najširu potporu i pravilno predočivanje njihovih

težnja i istinsko razumijevanje njihovih zakonitih želja;

Pošto pokret za pomoć našoj stradaljućoj braći u Italiji uživa simpatije svih Jugoslovena bez obzira na njihove političke, socijalne ili vjerske razlike,

Zaključuje se, da se ustanovi organizacija pod imenom UDRUŽENJE ZA OBRANU JUGOSLOVENA U ITALIJI SA GLAVNIM SJEDIŠTEM U NEW-YORKU I SA CILJEM DA GOVORI ZA I U IME JUGOSLOVENA U ITALIJI, kojima je danas zabranjeno da govore za sebe, da informira američku javnost i čitav ostali svijet o njihovim opravdanim težnjama, da nastoji izvojsiti im državljanska prava u Italiji, a jednako i njihovim bjeguncima u susjednim državama, i da im po mogućnosti pruži svu moralnu i materijalnu pomoć;

Zaključuje se, da Udruženje nastoji svim raspoloživim sredstvima da izvojsiti ljudskiji postupak sa našom braćom sa strane dotičnih država; da sačuvaju svoje rasne osobine i mogućnost za nesmetani razvoj kao dio i skupina Jugoslovenske rasne cjeline. Ako se njihov položaj ne popravi u okviru sadanjih granica i ako bi došlo do podesne međunarodne situacije, neka Udruženje misli na to, da je jedino pravo za našu braću, da pristupe u okvir onoga narodnoga tijela, u kojemu živi većina Jugoslovena, naravno pod uslovom, da takav pristup bude posljedica njihovog samoodređenja;

Zaključuje se, da newyorško Udruženje bude srčika, koja će nastojati da ustanovi slične organizacije, gdje god žive naši ljudi i da se takva tijela za tim pridruže Udruženju, kao njegovi ogranci.

REZOLUCIJA

Pošto je potrebno, da se u cilju pravilnoga poslovanja Udruženja za Obranu Jugoslovena u Italiji označi oblik i djelokrug za vođenje poslova,

Zaključuje se, da newyoršku organizaciju vodi Centralni Odbor, koji sastoji od pravilno izabranih zastupnika, odnosno njihovih zamjenika, lokalnih društava i novina i od takvih pojedinaca, koje odobri Centralni Odbor u korist organizacije; ovaj odbor ima pravo i dužnost da izradi i objavi sve odluke i pravila, koja budu potrebna, sa nadpolovičnom većinom glasova;

Zaključuje se, da Centralni Odbor bira iz svojega članstva najmanje devet lica, koji će sačinjavati Izvršni Odbor; članovi ovoga odbora biraju među sobom časnike za newyoršku organizaciju, čiji položaji i dužnosti imaju da budu one pretsjednika, dvaju potpretsjednika, tajnika i blagajnika, do čim će ostali da budu članovi Izvršnog Odbora;

Zaključuje se, da Izvršni Odbor newyorške organizacije služi kao Izvršni Odbor Udruženja, dok se druge organizacije osnuju i sporazumno ustanove, na koji način će da se bira Izvršni Odbor Udruženja.

TALIJANSKE MASE ŽELE MIR!

Apel talijanskog komiteta protiv abesinskog rata

Pariz, februara 1936. — Talijanski komitet protiv abesinskoga rata koji je osnovan iza Briselskog kongresa, izdao je apel u kojem traži mir i slobodu za Abesiniju. U tom apelu se, između ostaloga, kaže:

»Svaki kompromis koji bi okrnjio abesinsku nezavisnost značio bi vječni rat i bacio bi Italiju u najveću nesreću, a talijanski narod u najveću bijedu. Talijanske mase hoće mir. One znadu šta ih je stajalo prošli rat i znadu da mir i ozdravljenje Italije ne može da dodje nego od njihove akcije. Talijanske mase znadu da treba zbaciti današnju odgovornu vladu i tamničare talijanskoga naroda. Jedino u

tom rješenju vidi talijanski narod svoj spas i spas svjetskoga mira.

Fašistička vlada pretstavlja stalnu opasnost za svjetski mir. Sve koncesije koje bi se dale toj vladi u želji da se prekine s ratom u Abesiniji, smatra fašizam samom bazom za nova traženja, nove napade i nove učene.

Talijanski akcioni komitet apelira na sve civilizovane narode, na sve one koji nisu sporazumni da se nagradi napadača i na sve one koji se bore za mir. Ovim apalom se obraćamo naročito radničkim organizacijama i demokraciji cijeloga svijeta, kako bi se fašizam odmah prisilio na mir».

AKCIONI KOMITET.

DVA MLADIĆA IZ BUZEŠTINE DEZERTIRALA U ENGLESKU SOMALIJU

FAŠISTIČKE VLASTI PROG ONE NJIHOVE RODITELJE

Buzet, februara 1936. — Neki dan se doznalo da su dva naša mladića, Katarinčić iz Muna i Milan Flego (Birkan) iz Svetog Ivana na Buzeštini pobjegli sa talijanske fronte u englesku Somaliju. Oni su iz engleske Somalije pisali svojim roditeljima i javili su da ih je mnogo a među njima i Nijemaca.

Kada se to dočulo došli su karabinjeri njihovim roditeljima, pretražili su im kuću i odnijeli su im ta pisma. Od-

mah iza toga ukinuli su im potporu koju dobivaju obitelji mobiliziranih vojnika, a oću Katarinčića, ratnom invalidu, oduzeli su invalidsku potporu. Vlasti su strogo naredile da ne smiju nikome pričati o tome ništa, jer da će ih kazniti. Svako nekoliko dana dolaze karabinjeri u njihove kuće i u selo kako bi doznali još štogod i kako bi kontrolirali da li se o tome govori i šta svijet o tome misli.

čišćenje položaja. Fašizem je z njo združil proti sebi vse, ki so za mir, ki jim je demokracija življenjski princip in tradicija in ne le demogoška fraza. S tem pa si je nenadoma zapisal obsodbo. Vidi se namreč da skupina držav, ki se je izrekla proti fašizmu, ni majhna in daleč po svoji moči prekaša takozvane države z avtoritativnimi režimi, to je fašistično vladane države. Že ta moment je dovolj močan in spravlja fašizem v težak položaj. Lahko trdimo, da stoji fašizem danes pred padcem, ki si ga je pripravil sam.

Mednarodni položaj in pregrupacija držav, ki jo je fašizem povzročil, pa je postretna, z notranjim položajem v Italiji sami nikakor ne more danes fašizem in noben njegov zagovornik več utemeljiti njegovega obstoja, z ozirom na njegovo dosedanje delo. To je gotovo najvažnejša ugotovitev, ki jo dejstva, ne da bi jih naštevale, z dneva v dan potrjujejo. Dovolj je, če le pogledamo na dosedanje fašistične »uspehe« v notranjosti, ko smo na primer doživeli že celo vrsto neizpeljanih, ponesrečenih načrtov, slišali fraze o kor-

porativizmu, videli »uspehe« javnih del itd. itd. Življenjski pogoji ljudstva so padli in se do skrajnosti poslabšali, da je nezadovoljnost razumljiva, le da iz zidov ječ in skozi vrste bajonetov ne najde še splošnega izraza. Duce ni več Cezar, Napoleon, bog. Govori se že, da je navaden človek. Njegove besede, ki so včasih odmevale povsod, so danes le še skrhan glas, ki ga morajo poslušati privlečeni s silo pred zvočnike. Vojaštvo odhaja na fronto razdvojeno. Herojski odpor abesinskih ljudstev, spremljan s simpatijami vsega sveta, je storil še zadnje. Ob njem se rahljajo temelji fašistične moči in zgradbe.

Gospodarski fašistični sistem je v popolnem razsulu. Tega ne morejo prikrivati pred nikomur več. Vlada zakriva pravo stanje s tem, da prepoveduje javljati statistike o gospodarskem položaju. Toda gospodarski položaj je bil težak že pred to vojno. Vojna le pospešuje razkroj. Sprva je bila mišljena le kot kratak, par mesecev trajajoč triumfalni pohod črnih srac po abesinski zemlji. Danes pa računajo,

PRIJETI LI ITALIJI KOMUNISTIČKA REVOLUCIJA?

Značajno pismo šestorice talijanskih sveučilišnih profesora američkoj štampi

Šest talijanskih sveučilišnih profesora emigranata koji predaju na raznim američkim univerzama uputilo je američkoj štampi pismo u kojem tretiraju pitanje eventualne komunističke revolucije u Italiji. Oni iznašaju u početku pisma položaj Italije koji je nastao s abesinskim ratom i napominju kako se u svijetu općenito misli da će iza Mussolinija doći komunistička revolucija u Italiji. Iza toga doslovno kažu:

»To nije nego jedna nova verzija stare i dobro poznate legende po kojoj je Mussolini pred 13 godina spasio Italiju od komunizma, i to ne samo Italiju, već cijelu Evropu, pa čak i cijeli svijet.

Šta može da se dogodi u Italiji ako bi pao Mussolini? Mnogo toga, ali komunistička revolucija je najmanje vjerojatna.

Italija nije Rusija, nastavlja se u tom pismu, pa se iznaša kako u Italiji ima 9 milijuna i 60 hiljada zemljoposjednika koji plaćaju porez na zemlju, a kada bi se podijelilo poljoprivrednim

(Nastavak na 2 strani I stupac)

da bo trajala par let. Tega fašizem ne bo vzdržal in ućakal. Posebno še danes ne, ko se mora boriti na več frontah: proti notranjemu in zunanjemu nezadovoljstvu.

Fašizem je pred padcem. Vprašanje konca fašizma pa je za nas in za vso Evropo, da, za ves svet, civilizacijo in kulturo važno vprašanje. Z njegovim padcem bi izgubila vsa slična gibanja svojo moč, utemeljenost in udarnost. Z lahkoto bo še njim pokazati njihovo pot in konec. Vendar pa, kar se dogaja danes v Italiji, pusti lahko težke posledice v življenju Italije kot države in naroda, kot je ugotovljeno v zadnjem uvodniku. Toda ne le za Italijo samo, ampak za ves svet. Mussolini je sprožil nekaj čegar konec je danes težko previdevati. Ali bo veriga ladij in armad, ki je zadržila okoli in okoli apeninski polotok mogla preprečiti in omejiti vojni požar le nanj? S to vojno je Mussolini udaril v zelo trhlo zgradbo svetovnega mira. Toda kljub vsemu zgleđa, da se bo posrečilo uničiti fašistično strašilo in s tem popolnoma paralizirati grožnje, in urediti Evropo brez velikih katastrof in žrtev. Zj.

(Nastavak sa 1. strane)

radnicima još onih 17 milijuna jutara zemlje koje drži oko 12 hiljada parasit-skih veleposjednika, povećao bi se broj zemljoposjednika još za dva milijona, pa svaka vlada koja bi htjela eksproprirati zemlju i dućane morala bi da padne. Osim toga je Italija okružena državama sa kapitalističkim poretom i kada bi u Italiji došlo do komunističke diktature, Italija, koja je siromašna sirovinama i industrijom, ne bi mogla da izdrži bojkot susjednih država. To sve uvidjaju i talijanski komunisti, pa je predstavnik talijanskih komunista na Briselskom kongresu izjavio da talijanski komunisti ne bi bili protivni kada bi u Italiji došlo do građanske vlade pod uvjetom da se zemlja vrati političkim slobodama.

»Kada bi današnji režim u Italiji pao, onaj koji bi došao na vladu iza toga imao bi da svlada ogromnu moralnu i ekonomsku zadaću. Taj zadatak ne pruža ni slave ni koristi za nikoga.»

»Oslanjajući se na naše poznavanje talijanske situacije mislimo da bi se u Italiji mogla stvoriti jedna koalicija pod auspicijama krune i Vatikana i to od nekih šefova armije i nekog fašističkog šefa koji bi se iznevjerio Mussoliniju kao i od mnogih starih prefašističkih političara koje bi se izvuklo iz ormara i dobro iskefalo. Ta koalicija bi imala podršku u redovnoj vojsci, u birokraciji, policiji, katoličkom kleru i u velikim poduzećima. Ta koalicija bi likvidirala abesinski rat, ustanovila bi predstavničke institucije sa ograničenom slobodom, povratila bi slobodu do neke mjere i tako bi se suprostavila krizi.»

»Ta koalicija bi se mogla uzdržati neko vrijeme, ali bi se teško održala duže vremena. Čim Talijani dobiju i najmanje slobode govora i štampe, oni će se, u većini, pitati: »Šta će nam kralj koji je pogazio sve osjećaje časti?« Jer najveća dužnost talijanskoga kralja je bila da nametne poštovanje ustavnosti snagama koje su bile u konfliktu. A današnji kralj, uništivši ustavnost, bio je saučesnik Mussolinijev. Niti jedan dobromislen Talijan ne može imati povjerenja u takova kralja ni u njegove nasljednike. Antimonarhističke tendencije će se sve više razvijati. Koalicija između šefova vojske, nevjernih fašističkih poglavica, katoličkoga klera i velikih poduzeća mogla bi da služi jedino za prelaz talijanskoj republici. Na taj način bi se Mazzinijev san ostvario prije nego se moglo i misliti.»

»Talijanski republikanci ne mogu, razumije se, ograničiti svoju zadaću na jednostavnu formalnu restauraciju prava čovjeka, političkih sloboda i parlamentarizma. Oni bi morali rekonstruirati zemlju na bazi novog socijalnog i ekonomskog reda. Oni bi morali da stave pod kontrolu velika industrijska poduzeća koja i onako ne mogu da postoje bez protekcionizma i državne pomoći, oni će morati da podijele velike parazitske posjede među one koji te posjede obrađuju; morat će da ponište Konkordat od 1929 i da uspostave potpuno odvojenje države od crkve te da daju neograničenu slobodu vjeroispovjedanja. Morat će da konačno i odlučno smanje troškove za vojsku i najvećom brzinom da razviju i provedu program narodne prosvjete. Ako se nadje neko koji bi htio da to definira kao »socijalnu revoluciju« neka to učini, ali neka se sjeti da to neće biti »komunistička revolucija«, već njezina sušta protivnost, jer će ta revolucija stvoriti u Italiji najmanje dva milijona novih zemljoposjednika.»

Iza toga kažu potpisnici toga pisma kako velika industrija živi od subvencija vlade na račun poreznika, a veliki posjednici nemaju nikakove koristi od zemlje uslijed fašističke rastrošnosti, krize i poreza. Oduzeti toj gospodi tvornice ili zemlju znači, nastavlja se u tom pismu, oduzeti im samo ono što za njih nema vrijednosti ako im tu vrijednost ne daje država.

»Takova demokratska republika povratila bi Italiju u kolo civilizovanog svijeta.« — Iza toga razmatraju dalje situaciju, koja bi time nastala i podvlače da bi Italija iza pada fašizma nastavila svojom evolucijom koja je dolaskom Mussolinija na vlast prekinuta, pa kažu da Mussolini nije vječan i da će se kad bilo morati da postavi to pitanje »A šta iza Mussolinija?« koje si postavlja svijet danas željujući Mussolinijev pad a bojeći se komunističke revolucije u Italiji.

»Nikako zlo neće snaći Italiju ni čovječanstvo ako se taj problem postavi danas. Radje danas nego do desetak dvadesetak godina.»

»Kroz 13 godina sve konzervativne snage Evrope i Amerike davale su Mussoliniju diplomatsku, moralnu i finansijsku podršku, koja je Mussoliniju bila potrebna kako bi mogao udaviti talijanski narod. Nije li engleska vlada bila najveći prijatelj Mussolinija izmedju 1924 i 1934? A šta je radio Laval 1935 ako nije imitirao tu politiku tjesnog saveza s Mussolinijem koju je bio inaugurirao sir Austen Chamberlain iza ubojstva Matteottia koju je poslao poverio Hendersonu, Johnu Simonu i sir Samuel Hoaru? Sigurno je da engleski narod nije bio odgovoran za tu politiku i kada je on opazio šta je na stvari narod je opozvao Hoara. Uza sve to nalazimo danas ljudi koji kažu: »Mussolini, a šta iza njega?« i to u momentu kada je talijanski narod žrtva tragedije za koju su krivi engleski i francuski diplomate i američki bankiri isto toliko koliko i Mussolini. I još ti ljudi govore kako

REZOLUCIJA NAŠIH VISOKOŠOLCEV

Odgovor na Mussolinijev poziv dijakom vse Evrope

Jugoslavanski visokošolci iz Trsta, Gorice, Pulja in Zadra, zbrani na međudruštvenem sestanku v Zagrebu dne 9. februara 1936., so sklenili poslati vsem visokoškolskim osrednjim organizacijam in uredništvom visokoškolskih glasil v Evropi obširen odgovor na poziv, ki ga je 1. t. m. načelnik italijanske vlade Mussolini objavil v »Giornale d'Italia« in naslovil na vse visokošolce v Evropi. V naslednjem posnemamo glavne misli tega odgovora:

Mussolini se je v svojem pozivu drznil nahujskati visokoškolsko mladino vse Evrope proti njihovim lastnim državam, češ da s svojim protiitalijanskim nastopanjem »pripravljajo najgroznejšo in najkrivičnejšo vojno, ki jo je doslej svet videl.»

Spričo nevarnosti, ki se obeta fašistični Italiji iz Zeneve z embargom, je Mussolini v omenjenem pozivu slovesno izjavil, da »je fašizem proti vojnik in je pri tem zatajil celo svoje lastne besede, s katerimi je še pred kratkim proglasil, da »je vojna za moža isto, kar je materinstvo za ženo« in da »so topovi najlepša stvar na svetu«. Mussolini je pač proti vojni, toda ne proti oni vojni, ki jo je hladnokrvno pripravil in izzval. Isti Mussolini, ki je nešteto krat učil, da je »krvavi boj« edini cilj, proti kateremu morajo korakati narodi, ki je proglasil vojno za »vrhovno sodišče«,

katero naj popravi »krivice versajskega miru«, nastopa danes čisto demagoško kot »pacifista«.

S svojim pozivom hujska Mussolini tuje državljane proti njihovim lastnim vladam in njihovi zunanji politiki. Po izrednem ostrem tonu je ta poziv pravi klic k vstaji in revoluciji.

Evropska mladina bo nedvomno obsojila onega, ki je že dolgo pripravjal občo svetovno vojno. Tedaj pa ne bodo Mussoliniju pomagali razni sofizmi, da bi od sebe odvalil krivdo in se tako izognil zasluženi kazni.

Radi tega morajo posebno jugoslavanski akademiki iz Trsta, Gorice, Reke, Pulja in Zadra, katerih ozemlje je Italija zasedla proti volji domačega slovenskega prebivalstva, in ki jih je nečloveško postopanje fašističnega režima prisililo, da so zapustili svojo rojstno grudo, kamor jim je še vedno zabranjen povratek, da bi se morda še poslednjikrat lahko poslavljali od svojih bratov, ki morajo po ukazu in naredbi Mussolinija na afriško bojišče, najostreje protestirati proti načinu, kako se je Mussolini usojal vmešavati v notranje zadeve tujih držav.

Rajši naj skuša popraviti obupni položaj, v katerega je spravil jugoslavansko manjšino v Julijski Krajini in Zadru. Veliko italijansko civilizacijo, s katero se baha Mussolini nasproti osta-

li Evropi in ki jo hoče uveljaviti v Vzhodni Afriki, naj pokaže nasproti zavednemu in kulturnemu slovenskemu in hrvatskemu narodu na Primorskem.

Režim, kakor Mussolinijev, ki je v vseh štirinajstih letih svojega obstanka od svojih drugorodnih državljanov zahteval samo njihovo nedolžno kri (spominimo se samo Bazovice!), nima pravice, da naslavlja pozive na evropsko mladino. Ako čuti sedaj spričo nesrečne vojne v Afriki, ki jo označujejo bombni napadi na bolnice Rdečega križa in uboji civilnega prebivalstva, Mussolini potrebuje, da slavi čednosti miru, naj takoj konča vojno v Afriki, za katero žrtvuje italijansko mladino. To je od njega tudi že zahteval »Svetovni dijaški kongres za mir, svobodo in kulturo« v odgovor na njegov poziv.

Jugoslavanski akademiki iz Julijske Krajine in Zadra pa imajo še posebne razloge, da ga opozorijo na druga dejstva. Ako hoče Mussolini resnično mir, tedaj naj preneha tudi s civilno vojno proti jugoslavanski manjšini v vzhodni italijanski meji, ki je bila proti svoji volji priključena k Italiji in mora trpeti toliko gorja in zla, kolikor si ga je mogel izmisliti samo »genije« a la Mussolini. Če bi to storil, tedaj bi dal ne samo akademikom Evrope, temveč mladini vsega sveta, najlepši dokaz o svoji resnični miroljubivosti.

ŽUPNIK IZ VRHA FRANJO ŠIBENIK PROGNAVAN U LAZARET

Ogorčeni vjernici manifestiraju ljubav prognavanom svećeniku

Buzet, 7 februara 1936. — Župnik u Vrhu kod Buzeta velečasni Franjo Šibenik prognavan je u Lazaret kod Kopra. Šibenik je bio u Vrhu od augusta 1932 do 2 februara 1936. Narod ga je volio i poštovao, ali ne samo narod iz Vrha, već sva okolica. U Vrh je dolazio nedjeljom na misu narod iz Račica, Prodani, Svih Svetih i ostale Buzeštine, a naročito iz Sovinjštine, jer niko neće da ide u Sovinjak u crkvu iza kako nema svoga svećenika Dukića kojega je narod mnogo volio. Sada je u Sovinjaku župnik don Branchi koji mrzi i progoni naš jezik, isto kao što ga progoni i mrzi Srca u Buzetu. (Treba spomenuti i to da je don Branchi pokrao zlato i srebro iz crkve u Sovinjaku. Sud ga je zato i sudio, ali don Branchi ostaje i nadalje u Sovinjaku, jer je velik fašista.)

Dana 2 februara kada se velečasni

Šibenik oprostio od svojih župljana skupilo se u Vrh u crkvu oko 2.000 ljudi, koji su plakali kada se vrijedni pastir opraštao od svoga stada. Među ljudima se čulo mnogo teških riječi na račun vlasti koje progone sve one koji rade za narod i koji narod vole.

Velečasni Šibenik je bio uvijek prognavan od vlasti. Nekoliko puta je bio pozvan u Buzet i Pulu da se opravda i korili su ga i prijetili mu. Nekoliko puta su mu fašisti porazbijali kamenjem vrata i prozore i žviždali su za njim. Po noći su mu više puta vikali ispred kuće i pjevali su mu: »Chi vuol pregar in slavo, che vada in Lubiana!« Narod je uvijek branio i štiti svoga svećenika ispred fašističke rulje i mnogi ljudi iz Vrha su radi toga bili zatvarani, a sada kada je župnik potjeran iz Vrha narod je ogorčen i javno napada vlasti i žali za svojim dobrim pastrom.

ŠTIRJE NAŠI MLADENIČI PRED VOJAŠKIM SODIŠČEM

Reka, februarja 1936. — (Agis). — Federalno predsedstvo za predvojaške vaje je ovadilo tri naše mladeniče vojaškemu sodišču v Trstu, in sicer: Ivana Zidarja in Uljančiča Franca iz Topolca pri II. Bistrici, I. Mikuletiča iz

Vel. Bukovice in Ladislava Jagodnika iz Kosez. Vsi štirje so bili oboženi zato, ker niso hodili k predvojaškim vajam. Obsodbe sodišče še ni izreklo. Ko bo izrečena, bomo o njej poročali.

VOJAŠKI DEZERTERJI V ZELENEM KADRU PO KALABRIJI

Dezerterteje podpira prebivalstvo z živili in drugim potrebnostima

Nekateri američki listi prinašaju tole vest iz Pariza — Velike skupine italijanskih vojaških dezertertejev se klatijo v skoro nedostopnih goratih pokrajinah Kalabrije in hribov nad Florencio, se glase poročila italijanskih beguncev, ki so v zadnjem času dospeli v Francijo.

Begunci pravijo, da je mnogo vojakov dezertiralo od regimentov, ki so v Florenci in se sedaj skrivaju v hribovju med mestoma Pistoja in Pracchia, kjer jih simpatično prebivalstvo podpira z živili in drugim potrebščinami. Sedaj so fašistične avtoritete poslale močne oddelke karabinerjev v te hribe na lov za dezerterteji, a naleteli so na velike poteškoće zaradi sovražnosti prebivalstva, ki štiti dezerterteje.

Situacija je še slabša v Kalabriji, v historični banditski trdnjavi. Tu so se dezerterteji oborožili in so pripravljeni na odločen odpor. Militaristične avtoritete so alarmirane zaradi dezertacij iz armade, ki stalno naraščaju. Pri svakem bataljonu je sedaj na delu tajna fašistična policija, ki šplonira med vojaki in poroča poveljstvu vsako sumljivo gibanje.

Pod sličnim policijskem nadzorstvom so tudi delavci v industrijskih podjetjih po vsej Italiji. V prvih mesecih vojne, ko je bilo pomanjkanje izurjenih delav-

cev, so ti izvojevali više mezde nego jih predpisujejo fašistični sindikati, ker so lahko izbirali dela. Na pritisak teh sindikatov je morala intervenirati fašistična vlada, ki je podvrgla delavce strogi militaristični disciplini. Delavci sedaj ne smejo iskati drugih služb, ker se to smatra za zločin proti državi. Te regulacije so povzročile resne incidente v mnogih tovarnah, toda policija je brezobzirno potlačila delavske upore in sodišča so obsodila nepokorneže na već mesecev zopora.

Italijanski vojnici hujskaju naše ljudstvo proti državi

Reka, februarja 1936. — (Agis). — Kakšno razpoloženje vlada med italijansko armado je jasno razvidno iz sledećega:

V neki vasi je med tem, ko so pobirali železo za državu, hodil vojak od hiše do hiše ter pripravljaj ljudi do tega, da bi se uprli in ne dali prav ničesar. Rekel je: gajte, vse to zbirajo zato, da bodo ubijali mene, moje tovariše, vaše očete in sinove. Vi radi živite in radi vidite, da so vaši sorodnici živi in zdravi. Tudi jaz bi rad se živel. Zato bodite pametni in ne dajajte državi prav ničesar, niti tistega, kar po zakonu morate. Tako nam boste pripomogli, da čim preje zrušimo fašistični režim.

Snici pitaju »A šta iza Mussolinija?«, mi odgovaramo »Italija!«

»Mi vjerujemo u vitalnost i u zdrav smisao talijanskoga naroda. Italija je postojala prije Mussolinija. Italija će postojati i iza Mussolinija. — Slobodna Italija u društvu ostalih naroda.«
Max Ascoli — G. A. Borgese — Michele Cantarella — Guido Ferrando — Gaetano Salvenini — Lionello Venturi.

STRAH JE VRAG!

— Jeste li ranjeni, signor colonello?

— Ne — imam proljev.

Netočna geografska karta

Ovih dana došao je u jednu tršćansku knjižaru jedan stari seljak iz Istre i zatražio, da mu dadu jednu geografsku kartu Abesinije.

Pomoćnik u knjižari mu je kao seljaku dao jednu jednostavnu. Seljak je tu kartu dugo promatrao, a onda zaključio glavom i vratio je natrag:

— Imadete li koju bolju i veću? — upitao je stari Istranin pomoćnika.

— Imam! — odgovori on i dade mu veću. I ovu je stari seljak dugo promatrao, a onda mu i nju povratio i kazao:

— Ne valja! Dajte mi bolju!

Pomoćnik mu je brzo udovoljio želji i donio mu treću.

Ovu je stari dugo ispitivao, sumnjivo zaključio glavom i razočaran kazao:

— Ni ta ne valja!

Pomoćnik, koji je bio već izgubio strpljenje, reče na to seljaku:

— Pa što vi hoćete? Ovo je naša najnovija karta Abesinije, koju je izradio generalni štab. Točnija već ne može biti. Uostalom, što vi tražite na toj karti?

— Ja imam sina, — reče seljak, — koji je pred tri mjeseca otišao na abesinsko ratište — i jučer sam primio od njega pismo iz Metlike, pa tražim to mjesto na svim kartama Abesinije i nikako ne mogu da ga pronadjem. (»Koprive«)

OPERA U TURINU I TRAGEDIJA U ABESINJI

Rim, 10 februara. 1936 Anno XIV E. F.

Opera u Turinu je izgorila do temelja. Govori se, da je Mussolini naredio neka se zapali, jer da je nepotrebna Italiji. Ujedno je Duce izdao kazališni raspored sa ovu sezonu. Taj raspored glasi:

Tragedija će se davati jedino na abesinskoj fronti. U tu svrhu je otišao Farinacci u Makale, a Starace u Somaliu. Ovih dana će biti upućen i Dumini (ubojica Matteottija. Op. ur.), koji će odlično vršiti ulogu profesionalnog krcnika.

Opereta će se igrati na balkonu palazzo Venezia u Rimu, a koji put u Litoriji ili Pontiniji. Glavnu ulogu rezervira Duce za sebe. Uloge će igrati u rimskoj topi i s krvavom sjekotrom u ruci.

Drama će se davati po cijeloj Italiji i svi Talijani su dužni da u njoj igraju besplatnu ulogu bijednika ili starih robova, prema prilikama i programu

GLASOVI TALIJANSKE ANTIFAŠISTIČKE ŠTAMPE

ZASTO IDU RADNICI U AFRIKU

Treviso, februara 1936. Vi ne možete da zamislite kako je žalosno naše stanje ovdje, kako je velika bijeda u ovoj pokrajini. Skoro sva naša omladina je bez posla. Ogroman broj ljudi koji imaju obitelji je bez posla i niko od njih ne dobiva nikakove potpore. Radi toga je mnogo njih pristalo da ide u Afriku na rad. Ali ima i mnogo onih koji su se vratili. Medjutim drugi koji nemaju šta da jedu govore: »Pa makar u Afriku, samo da se jede«.

U radničkim kućama nije više pitanje da li će se jesti mesa ili sira, dobro dok ima palente, ali mnogo njih nema ni toga, jer su cijene strašno poskočile. Na ulicama se sve više i više čuje: »To ide sve gore i gore«. — »Pomirajte čemo od gladi« itd.

(»L' informateur italien«)

DVA VOJNIKA KOJA SU SE VRATILA IZ AFRIKE KONFINIRANA

Piemont, februara 1936. — Fašističke novine imaju odredjen zadatak da sakrivaju sve ono što se događa u Africi. Uvijek se čita samo o pobjedama i o mrtvim i ranjenim Abesincima, a o našim javne jedva kojega ranjenika. Ove novine hoće da nam napune glave s time, i kada neko reče istinitu riječ o situaciji u Africi, taj je proglašen neprijateljem domovine.

Dva vojnika koja su se vratila iz Afrike radi bolesti pričali su o situaciji na fronti. Odmah iz toga su bili obojica uhapšeni i osuđeni svaki na po pet godina konfinacije.

(»L' idea popolare«)

NOVA HAPŠENJA U JULIJSKOJ KRAJINI

Pula, februara 1936. — U Ukotičima kod Pazina je policija uhapsila i sprovela Specijalnom tribunalu radi proturatne propagande mlade Hrvatke Petra Ukotića, Petra Jacina, Matu Dobrilovića i Rafaelca Rajmonda.

Ništa se o njima ne zna, jedino se zna da su bili podvrženi mučenju u kasarni milicije.

(»L' informateur italien«)

U ITALIJI SE NE MOŽE ZAPOVIJE- DATI NITI U SVOJJOJ KUĆI

Parma, februara 1936. — »Molim te za savjet, dragi mužu, što imam da radim. Nisam mogla sakriti da imam zlatni vjenčani prsten i naredili su mi da im ga dadem. Ne znam što bi učinila, jer ne bi htjela da dam prsten ali ovdje u Italiji niko ne može više biti niti gospodar u vlastitoj kući i niko ne zna kako bi se vladao« ...

(Avantia)

FAŠIZAM VODI DVA RATA

Fašizam vodi dva rata. Vojni rat u Africi i ekonomski rat u Italiji. Uspjeh prvoga ovisi o uspjehu drugoga. Nesreća fašizma je u ovome: dok se rat u Africi produkuje, ekonomski rat u Italiji se u pogledu vremena skraćuje radi sankcija. Ako oba ta vremena ne budu išla uporedo, to jest ako vrijeme rata u Africi bude duže nego vrijeme određeno za ekonomski rat u Italiji, fašizam je pobjeđen (ne uzimajući, dakako, u obzir ostale ekonomske uzroke).

Polako, ali sigurno, fašizam kopa sam sebi grob. Tragedija je u tome da u grob upada i talijanski narod.

(»Giustizia e Libertà«)

U ITALIJI SE BOJE ZRAČNOG BOMBARDOVANJA

Milano, februara 1936. — Vojne i civilne vlasti popisuju u sjevernoj i srednjoj Italiji kuće i lokale u selima i gradovima u kojima bi se moglo skloniti gradsko stanovništvo u slučaju napada iz zraka. Načelnici općina po selima imaju već popis lica koja bi se iz gradova sklonula u njihove općine za slučaj rata.

(»Giustizia e Libertà«)

NAČELNIK-SEKRETAR FAŠIJA NA KONFINACIJI

Firenze, februara 1936. — Gospodin Cigheri načelnik Montespertolia — udaljenog par kilometara od Firenze — konfiniran je, jer nije u svemu odobravao rad vlade. Načelnik Cigheri je bio ujedno i sekretar mjesnog fašija.

(»Giustizia e Libertà«)

ITALIJA ĆE DOBITI DOSKORA PRAVO GOVORA

Jedna grupa francuskih intelektualaca-desničara izdala je manifest u odbranu fašističke Italije. Na taj manifest su odgovorili neki Talijani iz emigracije, pa na kraju tog odgovora poručuju potpisnicima manifesta:

»Italija je daleko od vas, ona prava Italija. Ali vi za tu pravu Italiju ne marite. Toj Italiji je oduzeto pravo da govori. Ali možete biti sigurni da će ta druga Italija dobiti doskora pravo govora«.

(»L'Unità«)

TALIJANSKI AUTOMOBILI NE VRIJEDE U SOMALIJI

Rim, februara 1936. — Ovdje se potvrđuje da je general Graziani morao naručiti neka mu se pošalje nekoliko hiljada automobila »Ford«, jer se pokazalo da talijanski automobili nisu sposobni da izdrže somalijski teren.

(»Giustizia e Libertà«)

MEDNARODNI ANTIFAŠISTIČNI KOMITET IZDAJA LETAKE NA SLOVENSKEM JEZIKU

Prejeli smo sledeći letak, katerega je izdal mednarodni komitet v Parizu in se deli med našim ljudstvom v Julijski Krajini.

ZOPER NOVE ZLOČINE FAŠIZMA

Italijanski fašizem, ki je že obubožal in zaslužil vse italijansko ljudstvo, je odkrito sprovciral vojno, da bi podjarmil poslednje neodvisno ljudstvo Afrike, da bi zatrl eno od najstarejših neodvisnih držav na svetu, s čemer drzno riskira, vžgati smodnik Evrope ter izzvati novo svetovno klanje.

Da bi to vojno pripravil je sprostil fašizem nov val terorja po vsej Italiji. Pred rimskim izrednim sodiščem se je vršilo v samih prvih mesecih 1935 leta več procesov in je to sodišče izreklo več obsodb ter obsodilo junake nasprotnike fašizma na več let ječe kot v vsem 1934 letu.

Tiste, ki se je zaradi »pogojne« amnestije izpustilo iz zaporov, se je skoraj vse poslalo za pet let v »policijsko konfinacijo«. Dvajsetletne mladeniče se je te dni obsodilo vsakega na dvajset let ječe zato, ker so zgrešili nedokazani miselni zločin. Enako se je postopalo s ženskami — soprogrami in materami.

Možje, ki so že prebili po sedam ali osem let zopora, so po nekaj mesecih policijskega nadzorstva zopet aretirali — največkrat na podlagi enostavnega sumnjičenja — ter obsodili na divje kazni zato, ker da so pri njih našli kak letaček ali pa zato, ker so v popolnoma zakoniti obliki protestirali v samih fašističnih sindikatih zoper sniženje mezd in zoper zlostavljanja v delavnicah. Pri tem se ni prihranilo niti družine. Matere, žene in otroci se smatrajo kot odgovorni za antifašistično mnenje svojih sinov, mož in očetov. Poskrbljeno je vse, da ne bi člani takih družin dobili dela. Politični obsojenci in njihove družine ne smejo prejemati denarne pomoči od svojih prijateljev in večkrat celo niti od svojih sorodnikov. Kdor koli da ali prejme pomoč, se strogo kaznuje in obsodi.

Fašizem divja nad ženami in otroci svojih sovražnikov. On hoče izstradati in uničiti moralno in telesno ne le svoje nasprotnike, marveč tudi vsakega, ki ima s temi njegovimi nasprotniki sorodniške ali prijateljske veze.

Iz fašistične Italije, iz prokletih otokov Ponze in Ventotene iz temnih ječ prihajajo protesti od sto in sto antifašistov zoper nečloveško ravnanje katerega se podvrženi.

V Torinu, Milanu, Padovi in v Benetkah so aretirale te dni fašistične oblasti na desetine odličnih intelektualcev. Aretirali so znanstvenike, časnikarje, vseučilišne profesorje, pa ne

morda zaradi kakšne revolucionarne ali antifašistične delavnosti, marveč samo zategadelj, ker ne mislijo po fašistično. V Italiji ni prepovedana in zatirana le svobodna misel v pravem pomenu besede, marveč je prepevedano celo izraziti svoje misli v čisto privatnem krogu. Med aretiranci se nahajajo osebnosti, ki so njihova imena znana po vsem svetu: profesor Carara, Paola Lombroso, pisateljica Barbara Allason, sin senatorja Emaudija, humanist Augusto Monti, profesor filozofije Geymonat, profesor Cesare Pavere, profesor Franco Antonicelli, Massimo Mila, Giulio Muglia, Piero Luzzati, Carlo Levi in še mnogo drugih, ki so poznani in čislani zaradi svojega znanja.

Streljanja v Tricase, aretacija nefašističnih pisateljev; divje in nezakonite obsodbe zoper 500 antifašističnih deportirancev na Ponzi in Ventotene; 1210 let ječe, katere je razdelilo rimsko izredno sodišče v samih štirih mesecih; sklep, ki gre za tem, da se da značaj permanentnosti temu sodišču, ki se je bilo ustanovilo in se drži v življenju v nasprotju s temeljnimi zakoni italijanske države in ki se mu je že leta 1932 podaljšal obstoj na pet let — taka je bilanca v začetku novega reakcionarnega vala, ki je sad vojnega položaja v katerem se danes nahaja Italija.

Fašistična vojna zoper Abisinijo ne prinaša s seboj le smrti in bede, ki sta posledici vseh vojen. Fašistična vojna, ki se je vsilila italijanskemu ljudstvu, seje smrt in pojačuje zatiranje v deželi še preden so se začele krvave bitke. SLOVANSKE NARODNE MANJŠINE V JULIJSKI KRAJINI, GRŠKO LJUDSTVO NA OKTOKIH DODEKANEZA IN DOMAČI PREBIVALCI KOLONIJ SO POD GROZO TRDIH VOJASKIH ZAKONOV IN VOJNH SODIŠČ. SMRTNE OBSODBE NAD »UPORNIMI« VODITELJI SO NA DNEVNEM REDU.

Mussolini se boji protesta kulturnega sveta. Zato je v decembru 1934 kompedal Mednarodni preiskovalni komisiji, da bi preiskala in pregledala italijanske ječe in konfinacijske kraje ter je tej komisiji onemogočil, da bi prišla v stik z družinami političkih obsojencev in konfinirancev. Zato tudi ni dovolil odvetniku Rozelaarju, ki ga je poslala Mednarodna juridična asocijacija, da bi na procesih v Neapolju branil antifašiste iz Ponze.

Naša dolžnost je, da obtožimo pred kulturnim svetom te zločine, ki so zločini zoper pravico in zoper človeštvo. Mi obtožujemo to zločinsko stanje stvari zoper katero se upirajo vsi ljudje, ki imajo srce, vsi, ki imajo čut časti, vsi

nasprotniki zatiranja in vojne katere poraja nove žrtve.

Zato smo se združili v Mednarodni odbor za pomoč antifašističnim obsojencem in deportirancem in vabimo vse politične in dobrodelne organizacije, vse stranke, kulturna društva, poštene in svobodo ljubeče intelektualce, vse, ki se strinjajo z nami glede potrebe, da bi se ščitile človeške in državljanske pravice, da pristopijo k temu našem odboru. Vabimo takorekoč vse, ki si ne morejo predstaviti niti ne trpeti, da bi tisti, ki bi morali sami v prvi vrsti braniti sam fašistični zakon, ta zakon sami kršili zato, da smejo zatirati osebe, ki se ne morejo pokoriti Mussolinijevi miselnosti in dejavnosti in zato, da onemogočajo življenje ženam in otrokom fašističnih nasprotnikov.

Zahtevamo zboljšanje jetniškega režima: pravico jesti dvakrat na dan, obsojencem naj se dovoli dobivati knjige in liste, naj se jim dovoli prejemati podpore s strani prijateljev in organizacij, naj se jim dovoli dopisovati si z vsemi člani družine in s prijatelji. Zahtevamo da se pri vsakicnem sodišču razveljavijo protizakonite obsodbe, ki so bile izrečene zoper 500 konfinirancev iz Ponze in Ventotene; zahtevamo, naj se ravna s konfiniranci vsaj tako kakor določa fašistični zakonik, torej, da se naj razveljavi določka ki spreminja režim konfinacije v pravi pravcati jetniški režim. Zahtevamo zboljšanje sedanjega konfinacijskega režima, osvoboditev vseh, ki so bili aretirani kot nasprotniki afriške vojne, odpravo izrednega sodišča, brezpogojno osvoboditev velikih obsojencev zlasti Umberto Terracini, Maura Scocimarra, Aleksandra Peretini, Gina Luccetti in vseh antifašističnih obsojencev in konfinirancev.

**MEDNARODNI ODBOR ZA POMOČ
ANTIFAŠISTIČNIM OBSOJENCEM IN
DEPORTIRANECM**

Predsjednik

JEAN RICHARD BLOCH

Častni predsjednik

ROMAIN ROLLAND

Osebnosti, ki so se že pridružile odboru:

Paul Nizan, Andre Chamson, Leon Moussinac, Charles Vildrag, prof. Wallon, Willard, Gaston Martin, Ortega y Gasset, Armand Rozelaar, Paul Langevin, Michel Gold, A. Williams Ellis, Waldo Frank, Victor Margueritte, Paul Rivet, Paul Perrin, Jeanne Vandervelde, Henriette Rolland-Holst, Sylvia Pankhurst, Upton Sinclair, Heremes Lima, Fellin Elias Brancans, Margery Fry i t. d.

Comité interrenational d' aide 158, rue Lafayette — Paris — Xe.

ARETIRAN ZARADI SLOVENSkih KNJIG IN TIHOTAPSTVA

Pretekli teden so karabinerji aretirali v Tribuši Josipa Svetiča, starega 26 let, iz Jagersč. Obdolžen je, da je tihotapil iz Jugoslavije živila in da je nesel čez mejo slovenske knjige.

(Agis)

Fašistična proslava v čast prvem Goričanu, ki je padel v Abesiniji, slovenskemu odpadniku Fortunatu Razpetu

V nedeljo, 2. t. m. se je zbralo v Idriji izredno veliko ljudi, iz vseh bližnjih in daljnih občin in vasi so jih prignali, da prisostvujejo čaščenju, ki je bilo namenjeno odpadniku slovenskega naroda Fortunatu Razpetu iz Spodnje Idrije. Star je bil šele 28 let. Že pred leti se je vpisal v fašistično milico. Kot tak je moral na abesinsko bojišče, kjer je 3. januarja tega padel pri nekem spopadu ob potoku Gedgeda Zubaha v Eritreji. Proslavi so hoteli dati še poseben povdarek. Radi tega so prihitali v Idrijo prefekt Ciampini, politični tajnik Luraschi, predsednik goriške pokrajine, zastopniki, vojske in milice, odposlanstva najrazličnejših nacionalnih in fašističnih organizacij, posebno pa še vse baliske in druge fašistične ustanove iz vsega okoliša. Prisostvovati so morali tudi vsi rudarji.

Najprej se je vršila maša za pokojnikom v župni cerkvi, ki jo je moral brati domači župnik g. Arko ob asistenci dveh drugih duhovnikov. Nato so se zbrali na trgu, ki nosi sedaj ime po italijanskem kralju Viktorju Emanuelu III, kjer stoji hiša idrijskega fašija. Na pročelju te hiše, ki se bo odslej imenovala po Fortunatu Razpetu, so odkrili mramornato pominsko ploščo, ki naj priča o sramoti, ki jo je napravil sin slovenske mu matere svojemu narodu. Glasl se tako — le:

»Fortunat Razpet (pisano je Raspet!) — bojevnik v Vzhodni Africi — je posvetil s smrtjo — nad vse italijansko in fašistično prepričanje — tega obmejnega ozemlja — Hudornik Gedgeda Zabaha (Eritreja) 3. januarja 1936. XIV.«

POOŠTRENJE JAZA IZMEDJU MILICIJE I VOJSKE

Rim, februara 1936. — Jedna od karakteristik današnje situacije je pooštrenje jaza izmedju vojske i milicije. Iz sjeverne Italije dolaze vijesti da je odlazak alpina bio u mnogim slučajevima spojen sa demonstracijama protiv milicije. Osim toga se ovdje govori da su mnogi primili pisma iz Istočne Afrike iz kojih se doznaje da je došlo na više mjesta do oružanog sukoba izmedju vojske i milicije na fronti.

GLAD I NEVOLJA U JUŽNOJ ITALIJI

Iz pisma našeg vojnika u južnoj Italiji Lecce, februara 1936. — Pred malo vremena su nas premjestili ovamo. Stanujemo u jednom starom samostanu koji je pretvoren u kasarnu i koja se zove »Oranco Massa«. Grad je blatan i starinski, a i narod je zapušten i gladan. Čini mi se da je niko ovdje nije imao nikada cijelu liru u džepu, i svi kao da žive od milostinje. Ovaj narod nema ništa, jer je sve pod gospodom, koja imaju svu zemlju. Svakog dana kada dobivamo jelo dodju pod prozore kasarne ljudi i žene, a naročito mladji koji nisu još za vojsku i pitaju jesti. Mi im bacamo s prozora komade kruha, pa da vidiš kako se za njega otimlju i tuku.

Oficiri nas mrze i uvijek nas zovu »Jugoslavi«, a kolonelo je pozvao blo sve nas iz Istre i pitao nas je koga imamo kod kuće i da li imamo koga od roda u inostranstvu, a naročito u Jugoslaviji. Ako znađu za nekoga da ima roda u Jugoslaviji taj ne može nikada dobiti dopust, jer se boje da bi pobjegao.

Na manevre idemo na obalu 12 km daleko odakle se vide gore Albanije. Naš tenente nam je govorio da ćemo brzo ići preko mora tamo gdje su one gore i da ćemo osvojiti Balkan i kako ćemo tada biti bogati i jaki. Iz Lecce ide tramvaj do mora do Svetoga Kastalda, ali vozi samo ljeti kada se ide na kupanje i služi većinom za vojsku.

MALE VESTI

— Prva veća pobjeda Abesinaca na južnom frontu izvoštena je ovih dana. Abesinci su ponovno osvojili Kurati i Haradigit i tako su potisli trupe generala Grazianija. Havas kaže da osvojenje tih pozicija ima ogromno značenje.

*

— Makale se hrani jedino pomoću avijona, javlja dopisnik Reutersa, jer su Abesinci uspjeli potpuno opkoliti taj grad i presjeći sve veze sa pozadinom. Hranu i lijekove donošaju avijoni.

*

— Proglaš turistima je izdala fašistička Italija slijedećim obećanjima:

»Turisti! U godini 1936 organizirat ćemo izlete iz Milana u Adis-Abebu. Na povratku će turisti moći obaći Eritreju i Libiju.

Turisti, posjetite nekadanju carevinu negusa!

Chi vivra, vedra!

*

— »Abesinija je tvrda kost«, rekao je M. Ferraris u jednoj trafiki u Milanu. Jedna fašistkinja ga je denuncirala i on je pola sata iza toga uhapšen.

*

— Pri zbiranju zlata, za vojne svrhe piše Prager Tagblatt, ki ga je odredil Mussolini za vso Italijo, so ugotovili značilno dejstvo: velika večina od države in napoli državnih ustanov podeljenih zlatih medalj in odlikovanj se je izkazalo pri preizkušnji kot pločevina ali še kaj slabšega.

*

— Ako Italija ne pobijedi u Abesiniji u roku od dva slijedeća mjeseca, piše »Times«, ona će izgubiti taj rat.

*

— Abesinsku kavu uvozi Italija u posljednje vrijeme u ogromnim količinama i to zaoblaznim putem. Radi toga je i abesinski talir poskočilo.

Jedno je fašistička čast, a drugo je trgovina.

*

Generalni tajnik fašističke stranke Starace morao je ostupiti i poslan je na frontu u Abesiniju.

